

**Česká školní inspekce
Inspektorát v Kraji Vysočina**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIM-661/15-M

Název právnické osoby vykonávající činnost školského zařízení	Výchovný ústav, dětský domov se školou, střední škola, základní škola a školní jídelna, Počátky, Horní 617
Sídlo	Horní 617, 394 64 Počátky
E-mail právnické osoby	vudds.pocatky@seznam.cz
IČ	70 845 280
Identifikátor	600 028 216
Právní forma	příspěvková organizace
Zastoupená	Mgr. Jiřinou Nesládkovou, ředitelkou školského zařízení
Zřizovatel	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy Karmelitská 529/7 – Malá Strana, 118 12 Praha 1
Místo inspekční činnosti	Horní 617, 394 64 Počátky
Termín inspekční činnosti	26. až 29. květen 2015

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Inspekční činnost podle § 174 odst. 5 školského zákona.

Zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaného výchovným ústavem a dětským domovem se školou podle § 174 odst. 2 písm. b) školského zákona, ve znění pozdějších předpisů, a podle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a souvisejících a prováděcích právních předpisů, které se vztahují k poskytování vzdělání a školských služeb.

Zjišťování a hodnocení naplnění školních vzdělávacích programů pro výchovný ústav a dětský domov se školou a jejich souladu s právními předpisy podle § 174 odst. 2 písm. c) školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

Posuzovaným obdobím jsou školní roky 2012/2013, 2013/2014 a 2014/2015 k termínu inspekční činnosti.

Charakteristika

Výchovný ústav, dětský domov se školou, střední škola, základní škola a školní jídelna Počátky, Horní 617 (dále „zařízení“, „subjekt“, „VÚDDŠ“), jehož zřizovatelem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1 – Malá Strana (dále „MŠMT“), vykonává v souladu se zápisem do rejstříku škol a školských zařízení činnost výchovného ústavu (dále „VÚ“), dětského domova se školou (dále „DDŠ“), základní školy („ZŠ“), střední školy („SŠ“) a školní jídelny (dále „ŠJ“). Do DDŠ mohou být umístovány děti se závažnými poruchami chování, a to zpravidla od 6 let do ukončení povinné školní docházky, do VÚ pak děti se závažnými poruchami chování starší 15 let (zpravidla do 18 roků), případně do ukončení přípravy na budoucí povolání, kterým byla nařizována ústavní výchova, uložena ochranná výchova nebo vydáno předběžné opatření. Kapacita VÚ byla stanovena na 40 dětí (5 výchovných skupin), DDŠ na 8 dětí (1 rodinná skupina) a ŠJ na 100 jídel. Zařízení není koedukované, do VÚ i DDŠ byly zařazeny pouze dívky. K termínu inspekční činnosti byly v evidenčním stavu VÚ a DDŠ celkem 43 děti, z toho bylo 7 dětí na dlouhodobém pobytu mimo zařízení, 1 v psychiatrické nemocnici, 2 ve vyšetřovací vazbě a 6 bylo na útěku. V DDŠ bylo evidenčně zapsáno 7 dívek (1 rodinná skupina), ve VÚ 36 dívek (4 výchovné skupiny), činnost 5. výchovné skupiny nebyla k termínu inspekční činnosti realizována. V ZŠ se vzdělávalo 7 dětí, 35 dívek se připravovalo na budoucí povolání ve SŠ (obor vzdělání 65-51-H/01 Kuchař-číšník), 1 dívka nebyla do vzdělávání zařazena. Na základě smluv o setrvání v zařízení do ukončení přípravy na povolání byly v péči VÚ k termínu inspekční činnosti evidovány 2 zletilé nezaopatřené osoby. Kapacita VÚ byla naplněna na 90 %, v tomto počtu jsou zahrnuty i zletilé nezaopatřené osoby, DDŠ na 88 %. Fyzicky bylo v zařízení k termínu zahájení inspekční činnosti přítomno 27 dívek. Stravování všech dětí je zajišťováno ve ŠJ, která je situována v budově VÚDDŠ.

Prioritou resocializační a výchovně vzdělávací koncepce VÚDDŠ a filozofií školního vzdělávacího programu (dále „ŠVP VÚDDŠ“) je úspěšné ukončení vzdělání dětí a přechod do samostatného života v běžném sociálním prostředí.

O své činnosti zařízení informuje veřejnost prostřednictvím výročních zpráv o činnosti a na webových stránkách (www.vupocatky.com).

Hodnocení podmínek k realizaci vzdělávacího programu výchovného ústavu a dětského domova se školou

Analýzou ŠVP VÚDDŠ platného od 10. února 2015 bylo zjištěno, že nebyl plně zpracován v souladu se školským zákonem, neboť neobsahoval podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, dále neobsahoval popis materiálních, personálních a ekonomických podmínek a podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví, za nichž se vzdělávání ve školském zařízení uskutečňuje. Obsah výchovně vzdělávací činnosti nebyl rozpracován pro děti umístěné v DDŠ a ve VÚ diferencovaně, což je příležitostí pro další období. Nastavení rozvoje klíčových kompetencí dětí vhodně navazovalo na jejich školní výuku.

Při přijímání (umístování) dětí postupovalo zařízení v souladu s právními předpisy, všechny děti byly ke dni inspekční činnosti do zařízení umístěny na základě rozhodnutí soudu formou nařízení ústavní výchovy nebo předběžného opatření (aktuálně 3 děti). Jejich seznámení s vnitřním řádem VÚDDŠ, právy a povinnostmi, s organizací i s režimem zařízení v rámci

vstupního pohovoru při umístění dítěte do zařízení bylo doloženo a potvrzeno při osobních pohovorech dětí se školními inspektory.

V adaptační fázi byla dětem věnována zvýšená pozornost a individuální podpora ze strany vychovatelů a psychologa zařízení. V případě umístění dětí mimo zařízení postupovala ředitelka v souladu s právními předpisy, a to na základě písemných žádostí osob odpovědných za výchovu a souhlasu příslušných orgánů orgány sociálně-právní ochrany (dále „OSPOD“). Na řešení vnitřních záležitostí VÚDDŠ se aktivně podílela spoluspráva dětí, zpětná vazba byla zajištěna.

Systém řízení VÚDDŠ vykazoval dílčí nedostatky, ředitelka zařízení v kontrolovaném období nesprávným rozvržením přímé pedagogické činnosti vychovatelů nezajistila výchovně vzdělávací činnost a péči o děti v souladu s právním předpisem. Přímá pedagogická činnost vychovatelů končila u všech výchovných skupin i rodinné skupiny dětí ve dnech volna (soboty, neděle, státní svátky) ve 20:00 hodin, i když oficiální večerka dětí byla ve vnitřním řádu VÚDDŠ v článku 5.4.2 stanovena na 21:00 hodinu. Od 20:00 hodin až do večerky dětí suplovaly přímou pedagogickou činnost vychovatelů u všech výchovných skupin i rodinné skupiny dětí pouze 2 asistentky pedagoga (noční služba).

Povinná dokumentace zařízení byla vedena v souladu s právními předpisy. Práva a povinnosti dětí byly ve vnitřním řádu VÚDDŠ deklarovány v zákonném rozsahu, k dílčím úpravám došlo v obsahu v části 5.2 týkající se systému hodnocení a opatření ve výchově. Vnitřní řád VÚDDŠ i ŠVP VÚDDŠ byly zveřejněny na přístupném místě v zařízení. O vydání vnitřního řádu VÚDDŠ však nebyli prokazatelným způsobem informováni zákonní zástupci nezletilých dětí. Ředitelka zařízení k termínu inspekční činnosti nevydala vnitřní řád školní jídelny. Negativní zjištění jsou uvedena v protokolu o kontrole, čj. ČŠIM-662/15-M, který je výstupem ze souběžně probíhající kontroly dodržování právních předpisů vztahujících se k poskytovanému vzdělávání a školských služeb (dále „protokol“).

Osobní dokumentace každého dítěte byla systematicky a přehledně vedena sociální pracovníci a obsahovala relevantní dokumenty např. údaje o dětech, korespondenci s participujícími institucemi, zákonnými zástupci, školní záznamy o výsledcích vzdělávání. Roční plán výchovně vzdělávací činnosti jasně vymezoval konkrétní úkoly pro daný školní rok. Při sestavování témat pro týdenní programy výchovně vzdělávací činnosti vycházeli vychovatelé z připomínek, námětů a témat jednotlivých pedagogických pracovníků a dětí. Programy rozvoje osobnosti dětí, včetně hodnocení jejich plnění, odpovídaly svým obsahem i formou požadovaným dokumentům, obsahovaly i postupy vychovatelů k dosažení vytyčených cílů. Stanovování krátkodobých i dlouhodobých cílů, kterých by mělo dítě dosáhnout, vycházelo z aktuální osobnostní charakteristiky, navazovalo na předcházející zjištění a závěry vyhodnocení předcházejícího období (čtvrtletně). Důraz byl kladen zejména na individuální přístup, vhodnou motivaci dítěte, jeho přípravu na vyučování, podporu volnočasových aktivit, trénink sociálních dovedností, na řízené rozhovory a prevenci rizikového chování. Zaznamenávány byly oblasti, v nichž došlo k dílčím pokrokům případně stagnaci v osobnostním rozvoji dětí, obsahovaly také přání a vyjádření dítěte.

Ředitelka zařízení splňuje kvalifikační předpoklady pro výkon své činnosti, na pracovní místo ředitelky byla jmenována na dobu určitou 6 let, s účinností od 1. srpna 2012. O právech a povinnostech v oblasti státní správy rozhodovala ve sledovaném období ve stanoveném rozsahu. Při řízení VÚDDŠ se ředitelka opírala zejména o zodpovědný přístup jednotlivých pracovníků při plnění pracovních úkolů vyplývajících ze stanovených náplní práce. Poradními orgány ředitelky zařízení byly v hodnoceném období pedagogická rada, porada vedení a spoluspráva dětí.

K termínu inspekční činnosti zajišťovali vzdělávání a denní péči o děti ve VÚDDŠ celkem 22 pedagogičtí pracovníci včetně vedoucí vychovatelky a 8 asistentů pedagoga. Ředitelka VÚDDŠ se průběžně zabývala personálními riziky, pedagogický sbor se postupně

stabilizoval. S výjimkou dvou pedagogických pracovníků, které si aktuálně v rámci celoživotního vzdělávání kvalifikaci doplňují, splňují ostatní pedagogové podmínky odborné kvalifikace pro práci v daném typu školského zařízení. Svoji bezúhonnost doložilo platným výpisem z evidence Rejstříku trestů všech 30 pracovníků (pedagogických i nepedagogických), kteří k termínu inspekční činnosti ve VÚDDŠ pracovali.

Dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků (dále „DVPP“) nevěnovalo vedení VÚDDŠ v hodnoceném období potřebnou pozornost, vzdělávání nevycházelo z primárních potřeb zařízení. Témata nebyla zaměřena např. na specifickou problematiku výchovy dětí v prostředí etopedických zařízení (tj. rodinná terapie, nácvik rodičovských a dalších dovedností, metody sociální práce). Četnost a vhodnost témat a akcí DVPP je příležitostí pro příští období.

Odborná péče byla realizována pouze ze strany psychologa, příležitostí pro následující období je zřízení funkce etopeda a využití možnosti externí podpory supervize.

Vnitřní i vnější prostory VÚDDŠ svým uspořádáním naplňují filozofii rodinného prostředí, materiálně technické podmínky i vnitřní vybavení VÚDDŠ pro provoz 5 výchovných skupin a 1 rodinné skupiny odpovídají požadavkům právního předpisu. Zařízení průběžně a postupně realizovalo revitalizaci bytových jednotek, k termínu inspekční činnosti byly zrekonstruovány bytové jednotky výchovných skupin a rodinné skupiny ve 2. a 3. podlaží.

Budova ubytovacího traktu je třípodlažní, bezbariérová, vybavená výtahem. Na každém podlaží jsou situovány dvě rodinné (bytové) jednotky, přičemž každá jednotka má vlastní sociální zařízení, kuchyňku a obývací pokoj. Ložnice jsou zařízené vždy pro dvě dívky. Příležitostí pro následující období je vybavení jednotlivých skupin kvalitními prostředky informačních a komunikačních technologií, v hodnoceném období byla využívána zejména odborná učebna ICT ve škole. K odpočinkovým, rekreačním, sportovním a pracovním aktivitám slouží rozsáhlý venkovní areál s hřištěm, fitparkem, trampolínou a skleníkem. Ke sportovním aktivitám byla využívána i tělocvična v budově školy, děti měly k dispozici jízdní kola případně koloběžky. Při všech činnostech v zařízení byl pedagogy kladen důraz na posilování volní složky dětí, na aktivní využívání volného času, upevňování hygienických návyků, posilování fyzické a sociální zdatnosti, cíleně byly děti vedeny ke vzájemné spolupráci.

Bezpečnému prostředí pro vzdělávání a péči o děti věnovalo vedení zařízení i ostatní pracovníci VÚDDŠ náležitou pozornost. Ve vnitřním řádu VÚDDŠ byla stanovena pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví (dále „BOZ“) včetně zvláštních pravidel pro různé činnosti. Děti byly při příchodu do zařízení prokazatelně seznámeny s pravidly BOZ a poučeny v souvislosti s různými činnostmi a aktivitami vychovateli výchovných skupin a rodinné skupiny. Vedení VÚDDŠ průběžně provádělo periodické bezpečnostní prověrky a kontroly, identifikovalo a vyhodnocovalo bezpečnostní a zdravotní rizika a stanovovalo opatření k jejich minimalizaci, účinnost byla průběžně vyhodnocována. Inspekční prohlídkou budov VÚDDŠ a prostor přístupných dětem nebyla z hlediska BOZ zjištěna rizika. Zařízení v hodnoceném období cíleně vytvářelo předpoklady pro bezpečný a zdravý vývoj dětí při jejich vzdělávání a péči, pro mimořádné situace byl zpracován a zveřejněn na přístupném místě ve VÚDDŠ traumatologický plán.

Zařízením vedlo v hodnoceném období knihu úrazů, která v souladu s právním předpisem obsahovala všechny stanovené údaje a náležitosti. Počet úrazů byl v hodnoceném období vysoký (49 – 32 – 41), většinou se však jednalo o méně závažné úrazy (pouze dva byly za sledované období odškodněny) způsobené zejména vlastní neopatrností (sociální zařízení, koupelny, chodby, ložnice), případně jinou osobou (cca 6krát). Záznamy o úrazech byly zasílány stanoveným orgánům a institucím, tedy i ČŠI.

Stravování bylo dětem v rámci plného přímého zaopátrání poskytováno ve věkové kategorii do 15 let 5krát denně, v kategorii nad 15 roků pak 6krát denně (druhá večeře) ve školní

jídelně. Děti měly prostřednictvím spolusprávy možnost se podílet na sestavování jídelních lístků, jejichž skladba byla pestrá, týdně byly zastoupeny sledované potraviny dle výživových norem. Pitný režim byl zajištěn v průběhu 24 hodin. Na jídelních lístcích byly v souladu se zásadami zdravého životního stylu vyznačeny skupiny alergenů.

Zařízení hospodařilo zejména s prostředky přidělenými ze státního rozpočtu, dalším zdrojem příjmů byly přídavky na děti, výživné, příspěvky na úhradu péče (ošetřovné) a příjmy za stravování dospělých strážníků. Celkové ekonomické podmínky byly na odpovídající úrovni, umožňovaly rozvíjet činnost zařízení, realizovat deklarované resocializační a výchovně vzdělávací záměry a naplňovat ŠVP VÚDDŠ.

Hodnocení průběhu vzdělávání ve vztahu ke vzdělávacímu programu výchovného ústavu a dětského domova se školou

Naplňování výstupů stanovených v ŠVP VÚDDŠ bylo v průběhu inspekční činnosti sledováno a hodnoceno při dopoledních, odpoledních, podvečerních a večerních činnostech, ve kterých dominovaly zejména činnosti režimové, příprava na vyučování, činnosti odpočinkové a zájmové aktivity dětí. Zařízení má nastavený systém na sebe navazujících plánů resocializace, vzdělávání a péče o děti (roční plány, týdenní programy výchovně vzdělávací činnosti), důležitým nedostatkem však byla jejich malá provázanost se ŠVP VÚDDŠ. Organizační formy i aplikované metody byly většinou vhodně zvoleny k aktuálnímu složení rodinné skupiny i výchovných skupin. V rámci sledovaných činností uplatňovali vychovatelé k dětem motivační přístup, pozitivně lze hodnotit vytváření vstřícné atmosféry v zařízení, průběžné výchovné vedení dívek a cílené usměrňování jejich chování. Organizace i průběh činností byly na požadované úrovni, uplatňované metody a formy práce vedly k rozvoji požadovaných klíčových kompetencí, k vytváření vhodných hodnotových postojů i k rozvoji osobnosti dětí v souladu s jejich individuálními potřebami.

Vychovatelé využívali zejména tradiční formy a metody práce, rozvíjeli mezilidské vztahy a budovali pocit sounáležitosti mezi dětmi. V rámci intervenčních aktivit využívali zejména formu individuálních empatických a přesvědčujících rozhovorů, které napomáhaly dětem zvládat pochopení různých situací, důsledků a korekci jednání s cílem hledání vlastní volby optimálního řešení. Vedle rozhovorů vycházeli zejména z pozorování a z přímé účasti na aktivitách výchovných skupin i rodinné skupiny. Příležitostí je zaměřit se na skupinovou psychoterapii a rozšířit používání interakčních technik.

Členění jednotlivých činností a aktivit odpovídalo psychologickým i psychohygienickým zásadám, vychovatelé respektovali osobní psychomotorické tempo dětí, zohledňovali odlišné potřeby a schopnosti dětí, přihlíželi k jejich nadání i aktuálnímu naladění a stavu, vytvářeli dětem prostor k seberealizaci. Činnosti probíhaly v přátelském a bezpečném sociálním prostředí, které dětem umožňovalo uspokojování jejich sociálních i emočních potřeb. Vychovatelé věnovali cílenou pozornost správné životosprávě i sebeobsluze dětí, čímž naplňovali zásady zdravého životního stylu. Ve sledovaných činnostech převažovaly dovednostně-praktické metody, při kooperativních činnostech děti prokazovaly schopnost spolupráce a vzájemné komunikace, byly vhodně vedeny k aktivnímu řešení problémů a k odpovědnosti za výsledek své práce.

Příprava na vyučování byla pravidelnou součástí režimových činností, byla realizována zejména individuálně pod vedením pedagoga nebo formou samostudia. Zvolené metody a formy vedly ke splnění stanovených cílů. Patříčná a cílená pozornost byla věnována hodnocení dětí v rámci tzv. komunitních kruhů a sebehodnocení dívek, které měly vždy možnost se ke svému hodnocení vyjádřit. Komunikace mezi pedagogickými pracovníky a dětmi byla přirozená, spontánní, založená na vzájemném respektu, nespolutracující chování

děti nebylo v průběhu inspekční činnosti zaznamenáno. Menší pozornost ze strany vychovatelů byla věnována šetrnému zacházení s majetkem VÚDDŠ a udržování pořádku.

Materiální podpora sledovaných činností byla na požadované úrovni, děti měly k dispozici zejména prostředky pro realizaci sportovních a pohybových aktivit.

Vzdělávání a péči o děti ve sledovaném období doplňovaly např. exkurze, výlety a další akce s cílem podpory občanských a činnostních kompetencí. Další aktivity byly zaměřeny na schopnost prezentace a sebe prezentace dětí, na rozvoj jejich komunikačních dovedností a připravenosti pro život s důrazem na prevenci kriminality a rizikového chování. Vzdelávání dětí i resocializační proces se uskutečňovaly ve shodě s deklarovanými cíli sociálního učení.

V zájmu zefektivnění vzdělávání a péče o děti zařízení úzce spolupracovalo s partnery participujícími na jeho činnosti. Pravidelným telefonickým, písemným a osobním kontaktem sociální pracovníce a vedoucích pedagogických pracovníků byla zajištěna spolupráce s OSPOD, zdravotnickými zařízeními (při medikaci dětí), Policií ČR a soudy. Významnou součástí koncepce VÚDDŠ byla cílená práce s osobami odpovědnými za výchovu dětí.

Hodnocení výsledků vzdělávání ve vztahu k vzdělávacímu programu výchovného ústavu a dětského domova se školou

Výsledky vzdělávání ve školách, které děti navštěvují, byly vychovateli průběžně sledovány, přenos informací mezi školou a VÚDDŠ byl funkční. Zabezpečovali je vedle osobních kontaktů vyučujících a skupinových vychovatelů také zástupce ředitelky zařízení pověřený řízením školy a vedoucí vychovatelka. Ze zápisů z pracovních porad vychovatelů však vyplynulo, že převažovalo řešení provozních a organizačních záležitostí nad hodnocením individuálních výsledků vzdělávání dětí a účinnosti resocializace a výchovně vzdělávací práce.

Ve sledovaném období došlo zejména v 1. pololetí školního roku 2014/2015 k nárůstu neprospívajících dětí navštěvujících SŠ, kdy z 35 prospělo pouze 5 dětí, 10 jich neprospělo a 20 mělo odloženou klasifikaci. Na konci školního roku 2012/2013 z celkového počtu 55 vzdělávaných dětí 1. až 3. ročníku SŠ neprospělo 6 dívek, 6 zanechalo studia zletilostí, 8 přestoupilo na jinou školu. K závěrečným zkouškám se přihlásilo 5 dívek a všechny prospěly. Na konci školního roku 2013/2014 z celkového počtu 44 vzdělávaných dětí 1. až 3. ročníku SŠ neprospělo 5 dívek, 15 zanechalo studia na vlastní žádost nebo žádost zákonných zástupců po dovršení zletilosti, 8 přestoupilo na jinou školu. Výsledky vzdělávání nepříznivě ovlivňuje vysoká neomluvená absence dívek a jejich umístění do zařízení v průběhu školního roku, kdy bylo již obtížné zvládnout stanovený obsah učiva. Případy neúspěchu ve vzdělávání řešilo zařízení zvýšenou pozorností při přípravě na vyučování, zejména důslednější kontrolou jejich přípravy, přezkoušením vychovateli, apod.

Systém hodnocení výsledků vzdělávání dětí byl primárně založen na individuálním přístupu ke každému dítěti, měl jasně stanovená kritéria hodnocení s cílem poskytnout dětem zpětnou vazbu, poukázat na rezervy v jejich chování a motivovat je ke zlepšení. Byl nastaven tak, aby zvýhodňoval pozitivní chování a přístup dětí k plnění povinností a přispíval k jejich resocializaci a utváření životních hodnot a postojů. Písemná hodnocení dětí s vyznačením kladných a záporných projevů chování byla denně zaznamenávána vychovateli do deníků vedených pro každé dítě. V praxi bylo uplatňováno každodenní, týdenní a měsíční skupinové (verbální) hodnocení, na jejichž podkladě byly děti zařazovány do skupin A, B a C, z čehož pak pro ně vyplývaly určité výhody nebo omezení. Dítěti, které bylo zařazeno např. do skupiny B nebo C však bylo automaticky sníženo kapesné, dítěti zařazenému do skupiny C bylo rovněž sníženo kapesné a po určitou dobu mu nebylo umožňováno opustit samostatně se souhlasem pedagogického pracovníka zařízení za účelem vycházky. Tato omezení však

lze využívat pouze na základě a v návaznosti na udělená/uložená opatření ve výchově. Ke snižování kapesného a omezování samostatných vycházek dětí zařazených do skupiny B a C však ve sledovaném období docházelo bez návaznosti na udělení/uložení opatření ve výchově, o realizovaných opatřeních ve výchově nebyly vedeny záznamy v osobních spisech dětí. Tato zjištění i se stanovením lhůty pro přijetí opatření k jejich odstranění jsou uvedena v protokolu.

Údaje o prevenci sociálně patologických jevů prezentované ve výročních zprávách za školní roky 2012/2013 a 2013/2014 zahrnovaly převážně teoretická východiska prevence, z hlediska skutečně realizované prevence nebyly dostatečně konkrétní. Ve sledovaném období docházelo např. ke kouření dívek, a to přímo v prostorách budovy VÚDDŠ (WC, ložnice, učebny), dále k poškozování a ničení majetku zařízení, ke slovní agresii mezi dětmi i vůči pedagogickým pracovníkům. Zaznamenány byly také případy krádeže, útěky, neomluvená absence (např. odmítání vstávat a jít do školy), případy zneužívání návykových látek dětmi při pobytu mimo zařízení (alkohol, drogy) a podezření na šikanu. Zkušenosti s drogami má více jak polovina dívek umístěných v zařízení, přibližně polovina z nich je v péči psychiatrů a třetina pravidelně medikována. Výchovné problémy byly následně řešeny zejména domluvou a omezeními z kategorie opatření ve výchově. U dětí po útěku nebo v případech, kdy byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů, byly využívány také pravidelné pohovory, s cílem zjistit příčiny jejich nevhodného chování. Při řešení negativních jevů vychovatelé úzce spolupracovali např. s psychologem zařízení (krizová intervence, adaptační období), s psychiatry (medikace), se zařízením DETOX (konzultace, pomoc při zajištění léčby). Součástí prevence bylo i zvyšování informovanosti a znalostí pedagogických pracovníků zařízení v této oblasti. Z psychoterapeutických přístupů byla využívána zejména technika založená na individuálním kontaktu interakce mezi dítětem a psychologem, méně byly aplikovány techniky skupinového charakteru.

Minimální preventivní program na školní rok 2014/2015 reagoval na zaznamenané případy rizikového chování dětí, prevence byla propojena se školní výukou. Prioritou byl osobnostní rozvoj dívek, informační činnost pedagogických pracovníků, motivování dívek k odvykací léčbě. Z prostředků využívaných v rámci prevence rizikového chování byly využívány např. společné aktivity (výlety spojené s exkurzemi, cyklistické a turistické výlety), individuální rozhovory, přednášky, besedy, zatím ojediněle konaný zážitkový kurz a zapojení dívek do zájmové činnosti (např. míčové hry, počítače). Její aktuální nabídka ve srovnání s předcházejícím obdobím byla ve školním roce 2014/2015 poměrně omezená.

Vzhledem k výše uvedeným projevům rizikového chování dívek je třeba rozšířit nabídku zájmové činnosti, zapojit do ní co nejvíce dětí, zaměřit se ve větším rozsahu na zážitkové programy a důsledně trvat na dodržování režimových opatření dětmi. Vedle krizových intervencí poskytovaných psychologem formou individuálních rozhovorů je třeba systematicky v rámci resocializačního procesu zavést účinnější formy terapie, zejména skupinovou terapii a komplexní programy zaměřené na rozvíjení emoční inteligence dětí.

Oslovené děti a zletilé nezaopatřené osoby v rozhovorech se školními inspektory uvedly, že byly seznámeny se svými právy a povinnostmi, v zařízení se nesetkaly např. s ponižováním, případně fyzickými atakami a trestáním ze strany dětí nebo vychovatelů, měly možnost se ke svému hodnocení nebo k záležitostem, které se jich týkají vyjadřovat, nebyly omezovány v přijímání návštěv. Děti hodnotily činnosti organizované zařízením převážně pozitivně. Přes tato zjištění však došlo ve sledovaném období k četným případům útěků nebo nenávratů z vycházek, k nárůstu došlo zejména v aktuálním školním roce. Často se jednalo o opakované útěky, kdy důvody útěků souvisely s jejich partnerskými vztahy s osobami mimo toto zařízení, nechutí podřizovat se stanoveným pravidlům. V průběhu inspekční činnosti nebyly zaznamenány žádné nepřátelské projevy dětí vůči personálu nebo sobě navzájem.

Ve sledovaném období ke dni zahájení inspekční činnosti ukončilo pobyt ve VÚ celkem 21 zletilých nezaopatřených osob. I přes určitý pokles v úspěšnosti jejich studia od školního roku 2012/2013 do současnosti lze pozitivně hodnotit, že z tohoto počtu zletilých nezaopatřených osob jich více jak polovina během pobytu v zařízení úspěšně ukončila přípravu na budoucí povolání dosažením středního vzdělání s výučním listem. V souvislosti s odchodem zletilých nezaopatřených osob z VÚDDŠ jim zařízení pomáhalo při zabezpečení jejich zaměstnání, ubytování, poskytovalo jim materiální a finanční pomoc v rozsahu stanoveném vnitřním řádem. Děti byly na odchod ze zařízení postupně připravovány. Průběžně a zejména v posledním roce před dosažením zletilosti a možným odchodem ze zařízení byl dětem intenzivně zdůrazňován význam úspěšného dokončení jejich studia, byly jim poskytovány informace např. z oblasti finanční gramotnosti, získání zaměstnání a uplatnitelnosti na trhu práce. Přesto řada dívek odešla ze zařízení po dosažení zletilosti, aniž by dokončila studium nebo alespoň ročník. Příležitostí zařízení je systematické zapojení do programů a projektů cíleně zaměřených na tuto problematiku.

Spolupráce VÚDDŠ se zákonnými zástupci dětí patřilo k prioritním úkolům zařízení a dařilo se ji úspěšně rozvíjet. Byla realizována zejména formou telefonických případně osobních kontaktů spojených s poskytováním poradenských služeb, zjišťováním informací o chování dětí při návštěvách v rodině. V rámci korespondence byli zákonní zástupci čtvrtletně informováni o prospěchu a chování svých dětí. U dětí byl podporován, často také ze strany pedagogických pracovníků iniciován zájem o styk s rodinami. Pro každé dítě vychovatelé zpracovali individuální plán práce s dítětem a jeho rodinou. Sledován byl aktuální stav komunikace dítěte s rodinnými příslušníky, forma a frekvence kontaktů, perspektiva a očekávání. Pravidelný kontakt se zařízením formou návštěv udržovalo cca 15 % zákonných zástupců přítomných dětí, více jak 60 % dětí pravidelně navštěvovalo osoby odpovědné za výchovu a další blízké osoby. Za účelem umístění dětí mimo zařízení (zejména v rodině dítěte) a dalšího postupu po ukončení ústavní výchovy byly ve spolupráci se zákonnými zástupci dětí a kurátory realizovány případové konference. Na podmíněném dlouhodobém pobytu mimo zařízení bylo ke dni inspekční činnosti 7 dětí.

Výchovnou, vzdělávací a resocializační činnost zařízení obohacovaly např. projektové dny se zaměřením na tradice a zvyky a prezentační akce pro veřejnost (vystoupení a výstavy prací dětí). Utváření sociálních kompetencí dětí podporovala spolupráce s Charitou a léčebnou dlouhodobě nemocných (vystoupení pro klienty, společné činnosti, předávání dáreků).

Závěry

- a) Vzdělávání dětí i resocializační proces byly realizovány ve shodě s deklarovanými cíli sociálního učení, byly vytvářeny vhodné podmínky pro zdravý vývoj a připravenost dětí při přechodu do běžného sociálního prostředí a intaktní společnosti. Zvolené metody a formy práce při sledovaných činnostech odpovídaly schopnostem a mentální vyspělosti jednotlivých dětí. Prevence rizikového chování prolínala celým výchovně vzdělávacím procesem. V průběhu inspekční činnosti panovala v celém zařízení vstřícná a pohodová atmosféra, oslovené děti hodnotily činnost zařízení pozitivně. Většina zletilých nezaopatřených osob zpravidla úspěšně ukončila střední vzdělání. Cíleně a úspěšně byla v hodnoceném období rozvíjena a realizována spolupráce zařízení s osobami odpovědnými za výchovu dětí.
- b) V řízení VÚDDŠ byly k termínu inspekční činnosti zjištěny nedostatky (např. ŠVP VÚDDŠ a vnitřní řád VÚDDŠ nebyly zpracovány v souladu s právními předpisy, nebyl vydán vnitřní řád ŠJ, nedodržování práv dětí a ukládání/uložení opatření ve výchově).

- c) Příležitosti ke zlepšení úrovně poskytovaného vzdělávání má zařízení:
- zlepšit provázanost ŠVP VÚDDŠ a krátkodobého plánování prostřednictvím týdenních programů výchovně vzdělávací činnosti,
 - v diferencovaném rozpracování ŠVP VÚDDŠ pro děti DDŠ a VÚ,
 - ve zřízení funkce etopeda,
 - jako motivačního faktoru více využívat udělování opatření ve výchově oceňující příkladné úsilí a výsledky při plnění povinností dětí nebo za příkladný čin,
 - klást větší důraz na udržování pořádku dětmi, v tomto směru posilovat jejich pracovní kompetence,
 - k rozvoji profesních dovedností, posilování vztahů v pracovním týmu a náhledu na problematické situace využívat možnosti supervize,
 - v nabídce zájmových aktivit a činností,
 - v systematickém zapojení se do programů a projektů cíleně zaměřených na úspěšné ukončení přípravy na budoucí povolání včetně realizaci terapií,
 - v nabídce DVPP zejména s etopedickou problematikou.
- d) Od poslední inspekční činnosti se materiálně technické podmínky pro vzdělávání a denní péče o děti kvalitativně změnily, aktuálně je realizována revitalizace bytových jednotek VÚ a DDŠ, k termínu inspekční činnosti byly zrekonstruované pokoje ve 2. a 3. podlaží. Průběžně probíhaly drobné (převážně údržbové práce) a průběžné sezónní práce v rámci venkovního areálu.

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona požaduje

- **do 15 dnů přijetí opatření ke zlepšení stavu podle Závěrů písm. c).**

Seznam dokladů a ostatních materiálů, o které se inspekční zjištění opírá

1. Zřizovací listina, bez čj., ze dne 10. ledna 1992, s účinností od 1. července 1991
2. Rozhodnutí MŠMT ve věci návrhu na zápis změny v údajích vedených v rejstříku škol a školských zařízení, čj. MSMT-12296/2013, ze dne 5. června 2013
3. Výpis z rejstříku škol a školských zařízení, ze dne 21. května 2015
4. Jmenování na pracovní místo ředitelky (na dobu určitou 6 let), s účinností od 1. srpna 2012, čj. MSMT-29 558/2012-25, ze dne 10. července 2012
5. Školní vzdělávací program pro Výchovný ústav a dětský domov se školou Počátky, (ŠVP VÚDDŠ), čj. VS 5/2013, s platností od 13. května 2013
6. Školní vzdělávací program pro Výchovný ústav a dětský domov se školou Počátky, (ŠVP VÚDDŠ), čj. VS 2/2015, s platností od 10. února 2015
7. Výkaz Z14-01 o zařízení pro výkon ústavní-ochranné výchovy podle stavu k 31. říjnu 2012, 2013 a 2014
8. Výkaz Z17-01 o činnosti zařízení školního stravování podle stavu k 31. říjnu 2012, 2013 a 2014
9. Vnitřní řád VÚDDŠ, ZŠ, SŠ a ŠJ Počátky, s účinností od 11. listopadu 2012
10. Vnitřní směrnice VÚ, DDŠ, SŠ, ZŠ a ŠJ Počátky VS – 11/14 – Kapesné
11. Seznámení dětí s vnitřním řádem pro školní rok 2014/2015

12. Zápisy z jednání pedagogické rady (školní roky 2013/2014 a 2014/2015 k termínu inspekční činnosti)
13. Výroční zprávy o činnosti za školní roky 2012/2013 a 2013/2014
14. Knihy hlášení (knihy denní evidence) 1., 3., 4. a 5. výchovné skupiny a 2. rodinné skupiny – školní rok 2014/2015 ke dni inspekční činnosti
15. Zápisy ze spoluprávy VÚDDŠ za školní rok 2013/2014 a 2014/2015 k termínu inspekční činnosti
16. Výchovně vzdělávací plán činnosti (roční plán výchovně vzdělávací činnosti) pro školní roky 2013/2014 a 2014/2015
17. Plány výchovně vzdělávací činnosti (týdenní programy výchovně vzdělávací činnosti) 1., 3., 4. a 5. výchovné skupiny a 2. rodinné skupiny (výběr)
18. Denní záznamy vedené vychovateli v osobních denících dětí od jejich umístění do zařízení ke dni inspekční činnosti (namátkový výběr)
19. Seznam zaměstnanců VÚDDŠ Počátky ke dni 20. května 2015 včetně osobních čísel
20. Personální dokumentace zaměstnanců DD – aktuální stav k termínu inspekční činnosti (doklady o vzdělání, psychologická vyšetření, výpisy z evidence Rejstříku trestů)
21. Osvědčení, certifikáty odborného pracovníka (psychologa)
22. Vnitřní směrnice VÚ, DDŠ, ZŠ a ŠJ Počátky VS – 3/14-příloha č. 3 – pracovní doba, přestávky v práci – vychovatel od 1. září 2014 (rozsah hodin přímé pedagogické činnosti pedagogických pracovníků)
23. Matrika (evidenční přehled umístěných dětí) vedená k termínu inspekční činnosti (v písemné podobě)
24. Aktuální seznam dívek umístěných ve VÚ a DDŠ Počátky ve školním roce 2014/2015 podle rozdělení do skupin, platný k termínu inspekční činnosti (1., 3., 4. a 5. výchovné skupiny a 2. rodinné skupiny)
25. Osobní dokumentace dítěte (výběr za školní rok 2014/2015)
26. Poučení dítěte při přijímání do dětského domova (součást osobního spisu dítěte) k termínu inspekční činnosti
27. Programy rozvoje osobnosti dětí – školní rok 2014/2015 (namátkový výběr)
28. Individuální plány práce s biologickými rodinami dívek – školní rok 2014/2015 (namátkový výběr)
29. Smlouvy o prodlouženém pobytu v zařízení – 2krát, ze dne 10. srpna 2014 a 3. dubna 2015
30. Přehledy odchodů dětí ze zařízení od počátku školního roku 2012/2013 ke dni inspekční činnosti
31. Přehled útěků dětí ze zařízení od 1. září 2012 k termínu inspekční činnosti
32. Jednací protokol vedený k termínu inspekční činnosti
33. Minimální preventivní program na školní rok 2014/2015
34. Poučení o problematice šikany pro školní rok 2014/2015, včetně podpisů dětí
35. Metodická koncepce Výchovného ústavu, dětského domova se školou, střední školy, základní školy a školní jídelny Počátky, Horní 617, ze dne 6. února 2014

36. Záznamy z případových konferencí od školního roku 2012/2013 k termínu inspekční činnosti – namátkový výběr
37. Anketa – záznamy z řízených rozhovorů s dětmi (děti DDŠ a VÚ) – 4krát DDŠ, 10krát VÚ
38. Vnitřní směrnice VÚ, DDŠ, SŠ, ZŠ a ŠJ Počátky VS – 2/14 – Organizační řád, ze dne 23. prosince 2013
39. Plán kontrolní a hospitační činnosti na školní rok 2014/2015
40. Hospitační záznamy ředitelky zařízení, školní roky 2013/2014 a 2014/2015 k termínu inspekční činnosti
41. Hospitační záznamy vedoucí vychovatelky, školní roky 2013/2014 a 2014/2015 k termínu inspekční činnosti
42. Kniha návštěv (úředních) vedená od 1. září 2012 k termínu inspekční činnosti
43. Kniha ostatních návštěv (dětí) vedená od 6. listopadu 2011 k termínu inspekční činnosti
44. Pokyn k výchově a vzdělávání zaměstnanců na úseku bezpečnosti práce, ze dne 1. září 2012
45. Záznam o školení vedoucích zaměstnanců na úseku bezpečnosti práce, ze dne 17. ledna 2013
46. Záznam o školení zaměstnanců na úseku bezpečnosti práce pro nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky, ze dne 17. ledna 2013
47. Záznam ze školení zaměstnanců na úseku bezpečnosti práce, ze dne 19. června 2013
48. Kniha úrazů – děti, vedená do 31. srpna 2014
49. Kniha úrazů – děti, vedená od 1. září 2014
50. Záznamy o úrazu (dítěte, žáka, studenta), pořadové číslo záznamu 1/11 a 4/40, školní rok 2013/2014
51. Traumatologický plán (zásady poskytování první pomoci) včetně seznámení zaměstnanců, ze dne 19. listopadu 2014
52. Poučení o bezpečnosti při samostatných vycházkách včetně podpisů dětí, pro školní rok 2014/2015
53. Vnitřní směrnice, předpis VS – 7/2013 – práce zakázané těhotným ženám a mladistvým, ze dne 2. května 2013, s účinností od 15. května 2015
54. Ukazatele souhrnného finančního vztahu za rok 2014 – SUMÁŘ
55. Výkaz zisku a ztráty k 31. prosinci 2014
56. Rozpis neinvestičních dotací k 31. prosinci 2014
57. Hlavní účetní kniha, období: 12/2014 (Měsíční obraty: Školení a vzdělávání, Učební pomůcky, školní potřeby, Náklady z drobného dl. majetku – ICT)
58. Jídelní lístky, školní rok 2014/2015 k termínu inspekční činnosti a počty jídel za období od 1. do 30. dubna 2015
59. Vnitřní směrnice VÚ, DDŠ, SŠ, ZŠ a ŠJ Počátky VS – 12/12 – Provozní řád školní jídelny Výchovného ústavu, dětského domova se školou, střední školy, základní školy a školní jídelny, Počátky, Horní 617, ze dne 24. srpna 2012
60. Vnitřní směrnice VÚ, DDŠ, SŠ, ZŠ a ŠJ Počátky – 10/14 – upravující finanční limit na potraviny, ze dne 17. prosince 2013, s účinností od 14. ledna 2014

Poučení

Podle § 174 odst. 10 školského zákona může ředitelka školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu Česká školní inspekce, Inspektorát v Kraji Vysočina 3, 586 01 Jihlava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu (csi.j@csicr.cz) s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve školském zařízení, jehož se týká, a v Inspektorátu v Kraji Vysočina České školní inspekce.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

(razítko)

Titul, jméno, příjmení, funkce

Mgr. Antonín Grulich, školní inspektor

Antonín Grulich v. r.

Mgr. Pavel Pyšný, školní inspektor

Pavel Pyšný v. r.

Mgr. Vojtěch Chromeček, přizvaná osoba – odborník
na speciální pedagogiku

Vojtěch Chromeček v. r.

V Olomouci dne 17. června 2015

Datum a podpis ředitelky školského zařízení potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

(razítko)

Titul, jméno, příjmení, funkce

Mgr. Jiřina Nesládková, ředitelka školského zařízení

Jiřina Nesládková v. r.

V Počátkách dne 26. června 2015